

زهرامضانی، پژوهشگر سابق پژوهشکده مطالعات استراتژیک خاورمیانه به «هم‌میهن» می‌گوید: «تجربه‌های گذشته مداخله در کشورهای عربی (مانند لیبی) ممکن است باعث شده باشد که کشورهای غربی نسبت به مداخله در امور داخلی تونس محتاط‌تر شوند و ترجیح دهند تا از راه‌های دیپلماتیک و غیرمستقیم برای حمایت از دموکراسی استفاده کنند. ما در طی تاریخ بارها با این تجربه با کشورهای غربی مواجه بوده‌ایم که بگویم با سیاست‌های خارجی متناقضی روبه‌رو هستیم که در آن‌ها منافع اقتصادی یا امنیتی بر ارزش‌های دموکراتیک ترجیح داده می‌شود. این می‌تواند شامل حمایت از رژیم‌هایی باشد که در کوتاه‌مدت ثبات را تضمین می‌کنند، حتی اگر این رژیم‌ها دموکراتیک نباشند. شاید بشود شرایط فعلی تونس را در این فضا ارزیابی کرد.»

مسئله کنترل عبور پناهنده‌ها از خاک تونس برای عزیمت به اروپا هم از جمله موضوعاتی است که در تصمیم‌گیری کشورهای اروپایی حائز اهمیت است. کردیدورها می‌بهرت می‌کنند که از سرتاسر قاره آفریقا عبور می‌کنند و به جزیره لامپوسا در ایتالیا می‌رسند، اکنون به دلیل تدابیر امنیتی که به لطف توافقی در ۱۶ ژوئیه ۲۰۲۳ بین قیس سعید و شرکای اروپایی او به امضار رسید، مسدود شده‌اند. طبق گزارش کمیسرای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، از ابتدای سال ۲۰۲۴، تعداد ورودها به ایتالیا از طریق تونس ۸۲ درصد کاهش یافته است.

رمضانی در این خصوص معتقد است: «تونس به‌موجب توافقی نامه مهاجرتی با اتحادیه اروپا متعهد شده است که در ازای اقدامات پیشگیرانه برای محدود کردن سفر مهاجران غیرقانونی به سمت اروپا، از بروکسل تسهیلاتی چندصد میلیون یورویی دریافت کند. به موجب توافق اتحادیه اروپا و تونس، مبلغی بالغ بر ۷۰۰ میلیون یورو از بودجه اتحادیه به این کشور اختصاص یافته است. اتحادیه اروپا این کمک‌ها را جهت تثبیت شرایط اقتصادی، مدیریت مهاجرت و... به تونس اختصاص داده است. تمام این موارد به خوبی نشان می‌دهند که چرا کشورهای اروپایی و آمریکا نسبت به تحولات امروز تونس سکوت کرده‌اند.»

آینده تونس

روند تحولات در تونس و حرکت دولت قیس سعید در مسیر اقتدارگرایی روزافزون، نگرانی‌های زیادی را در خصوص آینده این کشور و ثبات در این منطقه به وجود آورده است. اما آیا می‌توان مسیر آینده تونس را ادامه مسیر سه سال گذشته دانست و قیس سعید می‌تواند قدرت خود را تثبیت کند؟

به باور زهرامضانی، تونس طی سه سال گذشته به سوی خودکامگی پیش رفت: «در ژوئیه ۲۰۲۱ قیس سعید پارلمان را معطل کرد و قدرت‌های اجرایی بیشتری را به دست گرفت که بسیاری آن را کودتا علیه فرآیند دموکراتیک پس از انقلاب ۲۰۱۱ تلقی کردند. آنچه که از رفتار قیس سعید در طی این سه سال مشاهده شده، همگی در جهت تمرکز قدرت و کاهش نقش نهادهای دموکراتیک است. سعید به دنبال تثبیت قدرت خود و کنترل هر چه بیشتر نهادهای دولتی است و می‌توان گفت تغییرات قانون اساسی و حتی همین قانون انتخاباتی همگی به منظور تسهیل در افزایش کنترل و کاهش رقابت سیاسی است. آنچه که در طی این سه سال مشاهده می‌شود به نظر می‌رسد که تونس در مسر دستیابی به دموکراسی با چالش‌های اساسی روبه‌رو است و به نظر می‌رسد با این تمرکز قدرت و کاهش نقش نهادهای دموکراتیک به دنبال تضعیف دموکراسی در نظام سیاسی تونس است. همانطور که می‌دانید قیس سعید از ابتدا با چهره‌ای موجه، پاک و بری از هرگونه فساد وارد کارزار انتخاباتی شد؛ بعد از آن نیز انحلال دولت هاشم المشیشی، تعطیلی پارلمان و برخورد با برخی از نمایندگان پارلمان در ابتدا با مخالفت زیاد از سوی نیروهای سیاسی و اجتماعی مواجه نشد. حتی بخش مهمی از مردم موافقت کردند. در واقع دلایل قیس سعید در توجیه اقدامات فوق که با حمایت ارتش انجام شد از قبیل ضعف دولت در همه‌گیری کرونا، وضعیت بحرانی معیشت، تورم بالا، فساد گسترده و بی‌ثباتی سیاسی در آن مقطع به عنوان یک راهکار موقتی مورد موافقت قرار گرفت اما رفته‌رفته بعد از به دست گرفتن زمام امور، فضا هر چه بیشتر به سمت محدود کردن دموکراسی و روبه سوی خودکامگی پیش رفت.»

این پژوهشگر کاری را که قیس سعید پیش می‌برد «تاب‌آوری خودکامه» می‌نامد و می‌گوید: «این به این معناست که به‌رغم نارضایتی عمومی، مشکلات اقتصادی و فشارهای داخلی و خارجی، رژیم‌ها می‌توانند با اتخاذ استراتژی‌های خاص از جمله سرکوب مخالفان، تغییرات قانونی، تضعیف نهادهای دموکراتیک به بقای خود ادامه دهند. استفاده از بحران‌ها، سرکوب مخالفان و تغییرات قانونی ابزارهایی که یک خودکامه برای پیشبرد اهداف خود به کار می‌برد؛ حتی زمانی که نشانه‌هایی از بحران و نارضایتی وجود داشته باشد. شرایط امروز در جامعه تونس بسیار شکننده است. نرخ بالای بیکاری، تورم، کمبود منابع، تأثیرات کووید بر چرخه اقتصادی تونس که صنعت گردشگری را با بحران‌های زیاد مواجه کرد؛ بخشی از مشکلاتی است که جامعه تونس با آن دست و پنجه نرم می‌کند. به نظر می‌رسد شرایط بد اقتصادی باعث شده است که مردم کمتر به وجه سیاسی اقدامات قیس سعید فکر کنند. هر چند هنوز بخشی از جامعه از سیاست‌های او حمایت می‌کنند ولی نارضایتی‌های عمومی و ترس نهادهای مدنی از بازگشت به نظام خودکامه صداهایی هستند که در زیر پوست شهر شنیده می‌شود. در چنین فضای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، با الگوی رفتاری‌ای که از قیس سعید شاهد هستیم، به نظر می‌رسد فضای دموکراسی خواهی در تونس همچنان با چالش‌های بزرگی روبه‌رو است و متأسفانه به نظر نمی‌رسد در آینده نزدیک شاهد تغییرات مثبتی در سیطره سیاسی‌آن باشیم.»

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ادبیات

ابراز نگرانی وضعیت لبنان

کمیسر آنروا با بیان اینکه اردوگاه‌های فلسطینی در لبنان در پی تشدید حملات رژیم صهیونیستی خالی شده است، گفت: متأسفانه آوارگی بخش مکرر از تاریخ فلسطینیان است. «فیلیپ لازاریونی» کمیسر آژانس امداد و کار آوارگان فلسطینی (آنروا) گفت که اکثر آوارگان فلسطینی که در اردوگاه‌های جنوب لبنان یا نزدیک بیروت زندگی می‌کنند، به دنبال تشدید حملات اسرائیل ناکزیر به کوچ شده‌اند. او که با خبرنگاری رویترز گفت‌وگو می‌کرد، افزود: آژانس به ارائه خدمات به آسیب‌پذیرترین افراد باقی‌مانده ادامه می‌دهد اما متأسفانه آوارگی مکرر بخشی از تاریخ فلسطینیان است. لازاریونی در ادامه اظهار داشت: اکنون این، بخشی از وضعیت اسفناک (فلسطینیان) است اما اگر با آنچه اخیراً در غزه رخ داده است مقایسه کنید، ممکن است شنیده باشید که چگونه مردم را دائماً مانند توپ پینگ‌پنگ جابه‌جا می‌کنند و یکی از ترس‌ها این است که ما وضعیتی مشابه آنچه را اکنون در غزه دیده‌ایم، تکرار کنیم.

رد تماشای شولتز

وزیر امور خارجه آلمان ادعا کرد ولادیمیر پوتین دست رد به مذاکره با اولاف شولتز بر سر مسئله صلح در اوکراین زده و به تماشای تلغنی این صدراعظم آلمان جواب نمی‌دهد. «آنانا بریسوک»، وزیر امور خارجه آلمان مدعی شد «ولادیمیر پوتین»، رئیس‌جمهور روسیه به تماشای تلغنی «اولاف شولتز»، صدر اعظم آلمان پاسخ نمی‌دهد و نمی‌خواهد با وی درباره میانجی‌گری برای صلح در اوکراین صحبت کند. به نوشته «رویترز»، بریوک در کنفرانس مطبوعاتی مشترکی با «ژوراج بلانار»، همتای اسلواکیایی خود در شهر برلین گفت: «اوکراین برای یک صلح عادلانه آماده است.» او مدعی شد: «او (پوتین) از پذیرفتن صلح سر باز می‌زند و هر روز یک سیگنال جدید به نفع جنگ و ویرانی می‌فرستد. او حتی دیگر حاضر نیست با صدراعظم آلمان تلغنی گفت‌وگو کند.» این در حالی است که «ولودیمیر زلنسکی»، رئیس‌جمهور اوکراین روز جمعه در برلین با «اولاف شولتز»، صدراعظم آلمان دیدار کرده و در پی این دیدار برلین بیک کمک جدید دیگر به ارزش حدود ۵۰۰ میلیون پوند برای اوکراین اعلام کرد.

آمدادی برای مذاکره با روسیه

رسانه آمریکایی پس از تور اروپایی «ولودیمیر زلنسکی» گزارش داد، دیپلمات‌های غربی در اوکراین احساس می‌کنند که رئیس‌جمهور این کشور به دلیل وضعیت ضعیفی که در آن قرار گرفته است، از آغاز مذاکرات با روسیه بیش از پیش استقبال می‌کند. «ولودیمیر زلنسکی» رئیس‌جمهور اوکراین از اوایل هفته گذشته تور اروپایی خود را به مقصد لندن، پاریس، رم و برلین آغاز و هم‌زمان با اینکه ظاهر پیرامون برنامه‌اش موسوم به «طرح پیروزی» با مقاماتی گفت‌وگو و رایزنی کرد، خواستار کمک‌های مالی و نظامی بیشتری نیز شد. روزنامه واشنگتن‌پست در گزارشی با اشاره به تمایل رئیس‌جمهور اوکراین برای آغاز مذاکرات با روسیه می‌نویسد: «دیپلمات‌های غربی در کمی‌ف احساس کرده‌اند که زلنسکی نسبت به آغاز مذاکرات با روسیه مشتاق‌تر شده است؛ حتی در صورتی که نیروهای روسیه بیش از ۲۰ درصد قلمروهای اوکراین را تحت کنترل دارند و بعید است بخواهند آنها را به اوکراین بدهند.»

تلاش برای دموکراسی

بر تونس و پیروزی دوباره قیس سعید

پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ به ۷/۴ درصد کاهش یابد. از طرفی، افزایش قابل توجه قیمت بنزین از ۲ دینار تونس در سال ۲۰۱۹ به ۲/۵۳ دینار در سال ۲۰۲۳، فشار مضعفی را بر معیشت مردم وارد کرده است.

سعید در دوره ریاست‌جمهوری خود با دو شوک بزرگ اقتصادی مواجه شد که خارج از کنترل او بودند. او تنها چند ماه قبل از همه‌گیری کووید-۱۹ به قدرت رسید؛ بحران‌هایی که به بخش مهم گردشگری تونس به شدت آسیب زد و موجب نوعی آشفتگی اقتصادی شد که برای همه مردم جهان آشناست. در سال ۲۰۲۲، پس از آغاز جنگ بین روسیه و اوکراین، تونس شروع به مصرف ذخایر ارزی خود کرد، چراکه پیش از این به شدت به روسیه و اوکراین برای تأمین گندم و سوخت متکی بود. این وضعیت، کشور را با کمبود بودجه برای خرید کالاها، اساسی مانند آرد، شکر و سوخت مواجه ساخت و منجر به قفسه‌های خالی در فروشگاه‌ها و صف‌های طولانی برای بنزین شد. این بحران‌ها بر مشکلات بخش کشاورزی تونس نیز افزود؛ بخشی که طی سال‌های اخیر از خشکسالی‌های پیوسته و دیگر آثار تغییرات آب و هوایی آسیب دیده است.

سارا پرکس، عضو ارشد بخش خاورمیانه و شمال آفریقای اندیشکده کارنگی می‌نویسد: «هنوز مشخص نیست که قیس سعید در دوره دوم ریاست‌جمهوری خود چگونه قصد دارد به مشکلات اقتصادی فراینده تونس که نارضایتی عمومی را به دنبال داشته، رسیدگی کند. هر چند او «مانیفستی انتخاباتی» منتشر کرده که برنامه‌ای برای دوره دوم ترسیم می‌کند اما این سند مبهم و مملو از شعارهای پوپولیستی، به چالش‌های واقعی و جدی کشور نمی‌پردازد. با این حال، چند عامل مثبت، تونس را تا حدودی سرپا نگه داشته است. گردشگری پس از رکود کووید-۱۹ بهبود یافته، انتقالات مالی از خارج افزایش یافته و درآمد حاصل از روغن زیتون نیز به‌طور قابل توجهی رشد کرده است. اما این موارد برای مقابله با سطح بالایی بدهی‌ها و ناآرامی‌های ساختاری اقتصاد تونس کافی نیست. سعید باید راهی برای گسترش پایه مالیاتی از طریق رسمی

کردن اقتصاد غیررسمی بیابد و همچنین به بدهی‌های خارجی سنگین کشور که موعد بازپرداخت بسیاری از آن‌ها فرا رسیده، رسیدگی کند.»
او تأکید دارد: «اگرچه تاکنون سعید تا حد زیادی از انتقادات درباره عملکرد اقتصادی کشور مصون مانده است، اما اعتراضات ۱۳ سپتامبر که هزاران تونسی را به خیابان‌ها کشاند و منجر به بازداشت دست‌کم ۹۷ نفر شد، نشان می‌دهد که مردم به تدریج مشکلات اقتصادی را با کم‌کاری‌های او مرتبط می‌دانند. برای سعید عاقلانه خواهد بود که به یاد آورد، مشکلات اقتصادی، نه مسائل سیاسی، دیکتاتور قبلی کشور را از قدرت برکنار کرد.»

روابط خارجی تونس؛ نسبتاً با ثبات

در عرصه بین‌المللی، قیس سعید روابط نزدیکی با همسایه‌های خود، الجزایر، حفظ کرده است. الجزایر به عنوان یکی از حامیان اصلی تونس، انرژی ارزان و اعتبارات مالی قابل توجهی در اختیار این کشور قرار می‌دهد. به عنوان طرفداری از پان‌عربیسم، سعید از فلسطینی‌ها حمایت می‌کند و روابط خود را با کشورهای چین ایران، روسیه و چین تقویت کرده است. با این حال، تونس همچنان شریکی استراتژیک برای ایالات متحده و فرانسه در منطقه محسوب می‌شود؛ این دو کشور اصلی‌ترین تأمین‌کنندگان مالی و تسلیحاتی تونس به‌شمار می‌روند. سعید از دیرباز رویکردی نسبتاً بی‌طرفانه در سیاست خارجی اتخاذ کرده است. او نه به دنبال جلب نظر شدید ایالات متحده است و نه تمایل به انتقاد تند از این کشور دارد؛ مگر در مواردی خاص که مقامات آمریکایی به‌شدت به اقدامات او اعتراض کنند، همان‌طور که پس از رویدادهای ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۱ رخ داد. در مقابل، سعید تلاش کرده است تا روابط نزدیک‌تری با امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه، برقرار کند. این تلاش‌ها تا جایی پیش رفت که او علیه طرحی در پارلمان تونس که خواهان عنز خواهی فرانسه به دلیل جرایم دوران استعمار بود، موضع گرفت. این اقدام با واکنش‌های تند و گسترده‌ای از سوی طیف‌های مختلف سیاسی در تونس مواجه شد.